

напрямки повинні стати складовими частинами цілісної системи конкурентної політики держави і враховуватися при розробці інструментарію макрорегулювання, направлених на вихід з економічної кризи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алімпієв С. В. Фінансова й монетарна трансмісія в економіці України / С. В. Алімпієв // Фінанси України. — 2010. — № 5. — С. 23-30.
2. Артеменко І. Л. Інвестиції як фактор довгострокового економічного зростання України / І. Л. Артеменко // Інвестиції: практика та досвід. — 2015. — № 20. — С. 115-117.
3. Базилюк Я. Б. Забезпечення економічної безпеки України в умовах гібридної війни / Я. Б. Базилюк // Стратегічні пріоритети. — 2015. — № 3 (36). — С. 47-55.
4. Байер О. Економіка України у контексті глобального розвитку / О. Байер // Фінансовий ринок України. — 2012. — № 4. — С. 3.
5. Брицький Р. М. Взаємодія факторів у формуванні економічної безпеки України в умовах зовнішніх і внутрішніх загроз / Р. М. Брицький, О. Б. Мних // Актуальні проблеми економіки. — 2014. — № 12. — С. 161-168.
6. Лебедева О. А. Особливості соціальної спрямованості економічного розвитку України / О. А. Лебедева // Економіка та держава. — 2014. — № 3. — С. 101-103.
7. Серветник Н. О. Циклічність економічного зростання в Україні / Н. О. Серветник // Економіка та держава. — 2014. — № 1. — С. 69-71.

Брелюс. Н.

Науковий керівник – к.г.н. Гавришок Б. Б.

ГЕОПРОСТОРОВІ ЗАКОНОМІРНОСТІ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ ГУСЯТИНСЬКОГО РАЙОНУ

Лісистість території є одним із найважливіших показників забезпечення екологічної рівноваги агроландшафту. Саме тому **метою** даного дослідження є вивчення геопросторових закономірностей сучасного лісогосподарського землекористування на території Гусятинського району.

Ліси на досліджуваній території розміщені нерівномірно. Їхній розподіл залежить від фізико-географічних умов, насамперед рельєфу, геологічної будови, клімату, а також господарського використання території.

Лісогосподарське природокористування у Гусятинському районі за площами зайнятих земель поступається лише сільському господарству. Землі лісогосподарського призначення у досліджуваному районі займають 16693,1872 тис.га. Проте площі ці недостатні як з екологічної, так з економічної точки зору.

Лісові масиви Гусятинського району входять до складу Копичинецького (2847,2 га), Гусятинського (2348,6 га), Колиндянського (572,5 га), Білецького (517 га) лісництв та природного заповідника «Медобори».

Максимальна концентрація лісових масивів приурочена до Товтрового пасма та басейну ріки Нічлава. Відносно великі лісові масиви розміщені у ПЗ «Медобори» та Копичинецькому лісництві. Більшість лісів району невеликі і розкидані на великих відстанях один від одного. Це добре видно у Гусятинському лісництві, де численні лісові урочища малої площі мають переважно захисне значення. Білецьке і Колиндянське лісництва на територію Гусятинського району заходять лише частково. Окрім того в межах території дослідження є незначні площі лісів, що належать сільським радам (Хоростківська та Увислівська дубини), а також захисні лісопосадки вздовж залізничних та автомобільних шляхів. У їх розподілі немає чітко помітних закономірностей.

Для аналізу геопросторового розподілу лісистості Гусятинського району нами побудовано відповідну картосхему (рис. 1).

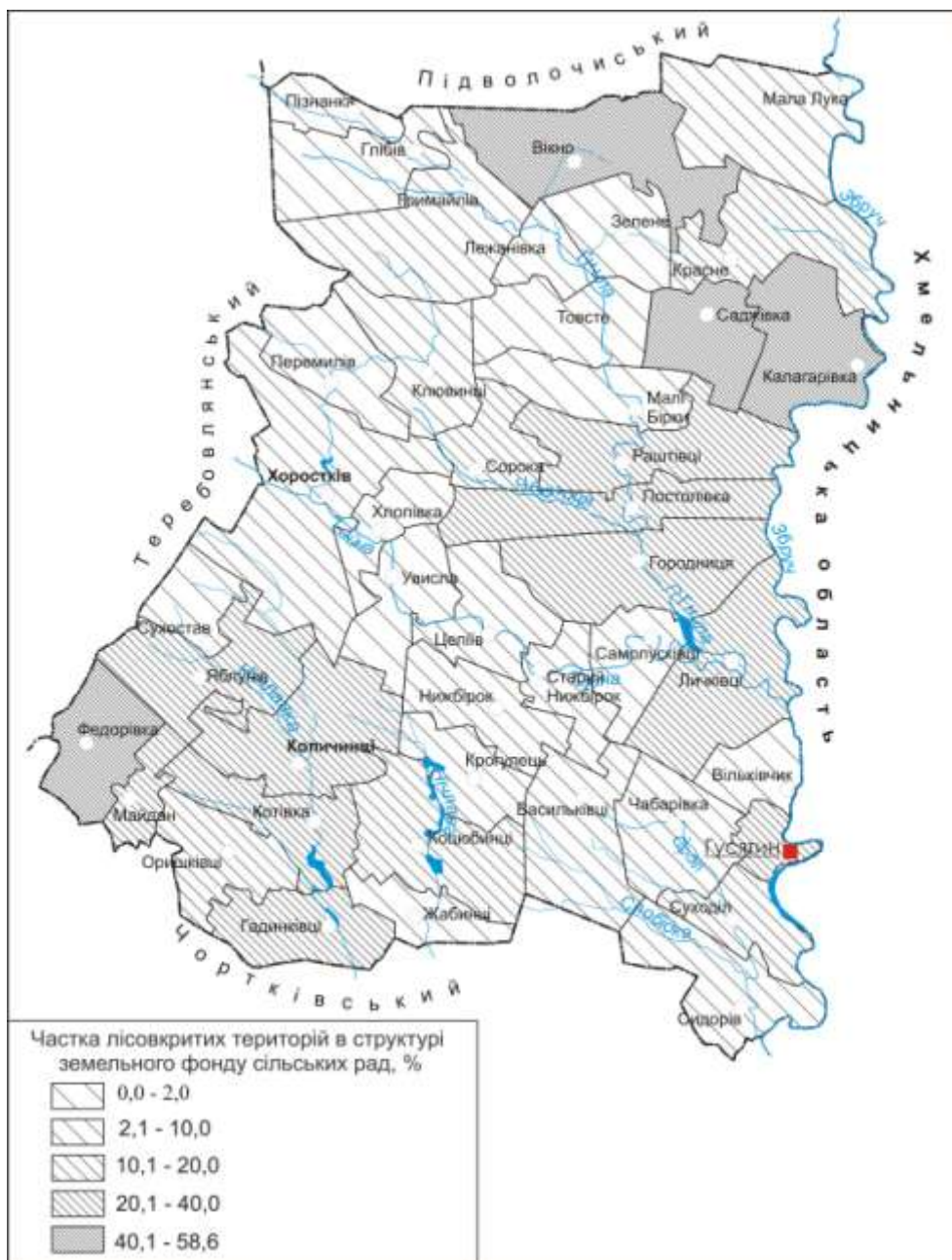

Рис. 1. Залісненість території адміністративних утворень Гусятинського району (побудовано автором за даними [2]).

У нашому дослідженні лісистість розраховано для територій землекористувань адміністративних утворень як відсоткове відношення площ, зайнятих лісами, до загальної площі адміністративно-територіального утворення. Розрахунки здійснено на основі фондових матеріалів [2].

Як бачимо із картосхеми, лісистість території Гусятинського району розподілена нерівномірно. Найбільша частка лісовкритих територій (40-58%) спостерігається у Вікнянській, Саджівецькій, Калагарівській та Федорівській сільських радах. Менш залісненими (20-40%) є землі Раштовецької, Постолівської, Городницької, Личковецької, Яблунівської, Котівської, Гадинківської сільських рад та м. Копичинці і смт. Гусятин.

Найменша частка лісовкритих територій (до 2%) характерна для: Пізнанської, Глівівської, Зеленівської, Товстенської, Малобірівської, Хлопівської, Увислівської, Самолусківської, Вільхівчицької, Сухоставської та Жабинецької сільських рад. Таким чином, в межах досліджуваного регіону чітко простежується висока залісненість східної (Товтрової) та

південно-західної частин. Центральна частина району має незначну лісистість.

У ході дослідження нами опрацьовано фондові матеріали Чортківського лісгоспу [4] та заповідника «Медобори», а також публікації працівників останнього [1]. На основі цього побудовано низку тематичних картосхем та проаналізовано розподіл лісів району за категоріями, а також породний склад та вікову структуру деревостанів.

Найбільші площі у Гусятинському районі займають ліси природоохоронного, наукового та історико-культурного призначення. Зокрема, до цієї категорії належить вся територія ПЗ «Медобори». Досить значна площа таких лісів представлена у Копичинецькому лісництві (понад 50%). У Гусятинському лісництві до цієї категорії належить близько 25% площі, а у Колиндянському та Білецькому вона відсутня.

Категорія «захисні ліси» представлені лише у Гусятинському та Білецькому лісництвах (близько 50% та близько 25% відповідно). Згідно Лісового кодексу [3], сюди належать ліси протиерозійні, захисні смуги лісів вздовж залізниць, автомобільних доріг, особливо цінні лісові масиви та інші ліси, які мають важливе значення для захисту навколишнього середовища.

Лісогосподарська частина лісів зелених зон займає всю площу Колиндянського, та значну частину (понад 25%) Гусятинського, Білецького та Копичинецького лісництв. Ліси цієї категорії виконують в основному санітарну та захисну роль. У цих лісах проводяться заходи, спрямовані на вирощування високопродуктивних лісостанів, життєстійких в умовах рекреації. Лісопаркова частина лісів зелених зон займає незначну площу (до 5%) лише у Копичинецькому та Гусятинському лісництвах.

Невелику частку площі Копичинецького (17%) та значно більшу Білецького (38%) займають експлуатаційні ліси. Це категорії лісів з особливим режимом лісокористування. Призначені вони для задоволення потреб національної економіки у деревині.

На основі аналізу фондових матеріалів та власних польових спостережень, бачимо, що загалом по району домінують високобонітетні деревостани цінних порід, зокрема дуба високостовбурного. Найвища його частка спостерігається у Копичинецькому та Гусятинському лісництвах (понад 80%), а найнижча (46%) у ПЗ «Медобори». В останньому є також лісокультури дуба червоного. Із твердолистяних порід у районі зростають також ясен, в'яз, бук, граб. Найбільша частка ясена та в'яза (18%) спостерігається у деревостанах ПЗ «Медобори». Там же зосереджені основні площі бука. Останній в межах району зростає на межі ареалу поширення. Значну частку деревостанів граба спостерігаємо лише у Білецькому лісництві (32%) та заповіднику. Сформувались вони шляхом природного поновлення на місці вирубок і є наслідком активного лісокористування у післявоєнні роки. Площі м'яколистяних порід є мізерними у всіх лісництвах. Незначна частка хвойних порід зумовлена несприятливими умовами лісозростання.

У віковій структурі лісів району спостерігаємо переважання середньовікових деревостанів. Зокрема у лісах ПЗ «Медобори» спостерігається нерівномірним розподілом лісонасаджень за групами віку. Переважають дерева, віком 40-60 р і дещо підвищеною є частка стиглих в перестійних деревостанів, віком понад 80 р. У лісах заповідника з часу його створення не ведуться рубки головного користування, тому існує тенденція до зниження частки молодняків та, відповідно, зростання частки пристигаючих стиглих і перестійних деревостанів.

У лісах Копичинецького та Гусятинського лісництв спостерігається мізерна частка (5%) деревостанів, які сповільнили свій ріст та знаходяться на межі стиглості, майже аналогічна ситуація із стиглими та перестійними насадженнями, які припиняють свій ріст і придатні для вирубки.

У Білецькому лісництві в межах Гусятинського району спостерігаємо підвищену частку молодняків та стиглих і перестійних деревостанів (по 30%). У Колиндянському – показники близькі до середніх по району.

Висновки. У результаті проведених досліджень встановлено, що лісові ресурси в межах району розподілені вкрай нерівномірно. Найбільша частка лісовкритих територій (40-58%) спостерігається у Вікнянській, Саджівецькій, Калагарівській та Федорівській сільських радах. Деревостани в лісах району є переважно середньовіковими. Стигли ліси у кожному з лісництв займають невеликі площі, що є наслідком інтенсивного ведення господарства у минулому й зумовлює домінування рубок догляду та значні обмеження в головному лісокористуванні на сучасному етапі. У породному складі лісів району провідне місце належить дубу, який займає

площу 9385,8 га. На другому місці (2605,6 га) грабові деревостани. Хвойні та м'яколистяні значного поширення не мають. Таким чином, ліси району складені переважно цінними породами дерев. Протягом останніх років активізовано роботи зі збереження генетичних ресурсів супутніх та малопоширених лісових деревних видів.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Бондаренко В. Д.* Стратегія і тактика природоохоронної діяльності лісового заповідника (на прикладі природного заповідника «Медобори») / В. Д. Бондаренко, Г. Т. Криницький, В. О. Крамарець, М. Я. Музика та ін. – Львів: Сполом, 2006. – 408 с.
2. Звіт про наявність земель та розподіл їх по землекористувачах, власниках землі та угіддях Терeboлянського району (станом на 01.01.2014). - Гусятин, 2014.
3. Лісовий кодекс України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/733-2007-%D0%BF>
4. Проект організації та розвитку лісового господарства ДП «Чортківський лісгосп» Тернопільського ОУ ЛМГ.- Львів, 2014. – 547 с.

Вовк В.

Науковий керівник – доц. Григорук А. А.

ПРИНЦИПИ ОПОДАТКУВАННЯ ТА СПОСОБИ СТЯГНЕННЯ ПОДАТКІВ

Метою даної статті є аналіз податкової системи на основі особливостей сплати податків до бюджету.

Податки – це обов'язкові платежі в бюджет, які збирає держава з юридичних і фізичних осіб. Вони виникли давним-давно, коли виникла держава. За допомогою податків забезпечується близько 90% надходжень у центральний державний бюджет і більше 70% – у місцевий. Таким чином, у бюджеті акумулюється 40-60% національного доходу [1, с. 234].

В сучасних умовах при формуванні податків необхідно дотримуватись певних принципів, призначення яких полягає в узгодженні двох основних вимог до податкової системи: задоволення фіскальних потреб держави при врахуванні інтересів платників податків. Найвідомішими в історії фінансової науки є класичні принципи, сформульовані Адамом Смітом і Адольфом Вагнером.

Відомий англійський економіст А. Сміт ще у 1776 році у знаменитій книзі «Добробут націй» сформулював чотири основні принципи раціональної організації податків (принципи оподаткування), а саме принцип рівності, визначеності, зручності, дешевизни оподаткування. У скороченому вигляді вони трактуються таким чином:

1. Громадяни зобов'язані оплачувати податками державні видатки залежно від своїх можливостей, головним чином відповідно до доходів, одержаних під захистом держави.
2. Податок повинен бути точно визначеним щодо часу, способу справляння та розміру, зрозумілим і відомим як самому платнику, так і будь-якому іншому.
3. Податок повинен стягуватися в момент і способом, найбільш зручними для платника.
4. Видатки фінансового відомства зі справляння податків повинні бути якомога меншими порівняно із сумою податкових надходжень [2, с. 185].

Видатний німецький учений, класик фінансової науки А. Вагнер сформулював вісім принципів оподаткування, розділених на чотири групи, що набули такого вигляду:

1. Фінансові принципи (достатня доходність, еластичність оподаткування).
2. Економічні принципи (продуманий вибір джерел оподаткування, особливо між податками на доходи і національне багатство (капітал), а також відносно допустимої різниці між індивідуальним і національним інтересом; вибір видів податків із позицій впливу оподаткування в цілому ще й окремих податків на платників, врахування проблеми перекладання податків).
3. Принципи справедливості (зрівняльного розподілу податків): універсальність (загальність) та рівність оподаткування.
4. Принципи адміністрування податків (принципи адміністративної ефективності податкової системи): визначеність оподаткування, зручність сплати податків, забезпечення найнижчих по можливості затрат по збиранню податків.

Узагальнюючи світовий досвід, можна стверджувати, що сучасні податкові системи